

<https://doi.org/10.15407/econlaw.2020.04.035>

УДК 346.5:349.6

О.А. ТРЕГУБ, канд. юрид. наук, молодший науковий співробітник
відділу господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна

 orcid.org/0000-0003-0660-5783

РОЗВИТОК ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОНЦЕСІЇ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Ключові слова: державно-приватне партнерство, концесія, поводження з відходами, примірний договір, гарантія.

Розглянуто особливості правового регулювання концесійних відносин у сфері поводження з відходами у контексті нового Закону України від 03.10.2019 № 155-IX «Про концесію». Конкретизовано процедуру аналізування ефективності здійснення державно-приватного партнерства у формі концесії з урахуванням принципів ієрархії дій з відходами, самодостатності й наближеності. Запропоновано затвердити примірні концесійні договори на будівництво та управління об'єктами поводження з відходами. Аргументовано безпосереднє включення законодавства про відходи до законодавства, на зміни якого не поширюються гарантії прав концесіонера.

Вступ. Створення в Україні сучасної інфраструктури поводження з відходами потребує масштабного залучення інвестицій приватного сектору, які можуть компенсувати нестачу коштів, основних фондів (споруд, спеціального устаткування тощо), технологічних і технічних знань, виробничого досвіду в публічному секторі. Для цього існують інструменти державно-приватного партнерства (далі ДПП), що може виникати на основі договорів концесії, підряду на капітальне будівництво, про управління майном, про спільну діяльність та інших договорів [1, с. 90, 102]. Як показує досвід України та інших країн, найпоширенішою формою ДПП в усіх сферах є концесія.

Співробітництво у сфері поводження з відходами на умовах концесії вирішує різні соціально-економічні та екологічні завдання, керуючись цілями сталого розвитку. Наприклад, реалізація концесійного проекту щодо створення сміттєпереробного комплексу дає змогу забезпечити дотримання одразу декількох соціально-економічних прав людини, а саме: права на підприємницьку діяльність, права на працю (завдяки створенню «зелених» робочих місць), права на достатній життєвий рівень (шляхом збільшення доходів населення), права на безпечне довкілля (унаслідок покращення екологічної обстановки). У зв'язку з цим концесія у сфері поводження з відходами

Цитування: Трегуб О.А. Розвиток правового регулювання концесії у сфері поводження з відходами. *Економіка та право*. 2020, № 4. С. 35–43. <https://doi.org/10.15407/econlaw.2020.04.035>

є способом забезпечення як публічних екологічних [2, с. 178], так і інших інтересів.

Одним із завдань Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р, є широке запровадження ДПП. Також ця Стратегія орієнтована на залучення приватних інвестицій для модернізації та створення нових об'єктів сільськогосподарського сектору, у тому числі у сфері поводження з відходами тваринного походження, за допомогою договорів концесії. Однак розвиток концесійних відносин у сфері поводження з відходами заслуговує більшої уваги, оскільки від концесії значною мірою залежить і виконання зобов'язань України у сфері охорони навколишнього середовища, закріплених Угодою про асоціацію з ЄС.

Певні прогресивні підходи щодо регулювання концесійних відносин, які мають значення і для досліджуваної сфери, уже втілені в нормах нового Закону України від 03.10.2019 № 155-IX «Про концесію» (далі Закон України «Про концесію»). Проте існує необхідність у подальшому підвищенні ефективності правового регулювання концесії у сфері поводження з відходами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі питанням ДПП, зокрема у формі концесії, приділяється значна увага. Серед останніх досліджень необхідно відзначити дисертацію А.М. Захарченка «Управління об'єктами державної власності (господарсько-правові аспекти)» (2017). У цій роботі автор детально розглядає проблеми визначення розміру концесійних платежів, списання та відчуження об'єктів державної власності у складі цілісних майнових комплексів, переданих у концесію, підстав змінення і припинення концесійних договорів та інші питання [3, с. 315—322]. Заслуговує на увагу також дисертація М.П. Киртоки «Державне регулювання концесійної діяльності в Україні» (2020), у якій будівництво сміттєпереробних об'єктів визнається одним із перспективних напрямів залучення приватних партнерів до реалізації інфраструктурних проєктів на умовах концесії [4, с. 166—169].

Окрім цього, важливими є дослідження О.М. Вінник (конкретизує положення щодо різних моделей ДПП) [1], В.А. Зуєва (аналізує правові проблеми забезпечення ДПП у сфері

поводження з відходами) [5], Н.В. Ільків (розкриває основні принципи здійснення ДПП в екологічній галузі) [6], Г.В. Мороз (визначає особливості концесії природних ресурсів) [2], Ю.О. Подолян (висвітлює переваги Закону України «Про концесію» порівняно із попереднім законодавством) [7], Н.А. Третяк (узагальнює світовий досвід застосування ДПП у різних сферах) [8] та інших науковців.

Водночас правове регулювання концесійних відносин у сфері поводження з відходами розглядалося лише частково та в рамках ширшої тематики. Тому особливості концесії щодо будівництва та управління об'єктами поводження з відходами потребують окремого дослідження, яке сприятиме формуванню наукового підґрунтя для підвищення ефективності правового регулювання зазначених відносин.

Отже, **мета** цієї статті — обґрунтувати пропозиції щодо розвитку правового регулювання концесії у сфері поводження з відходами як форми ДПП.

Результати дослідження. У загальному розумінні концесією є залучення приватних інвестицій до публічного сектору з наданням приватному партнеру (концесіонеру) прав володіння та користування об'єктами публічної власності на строк їх будівництва та експлуатації [9, с. 12]. У спеціально-юридичному значенні концесія — це форма здійснення ДПП, що передбачає надання концесієдавцем концесіонеру права на створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт і технічне переоснащення), та/або управління (користування, експлуатацію, технічне обслуговування) об'єктом концесії, та/або надання суспільно значущих послуг у порядку та на умовах, визначених концесійним договором, а також передбачає передачу концесіонеру переважної частини операційного ризику, що охоплює ризик попиту та/або ризик пропозиції (ст. 1 Закону України «Про концесію»).

У світовій практиці концесійні проєкти прийнято поділяти на так звані *greenfield projects* (будівництво нових об'єктів «з нуля») та *brownfield projects* (будівництво на базі наявних об'єктів) [3, с. 319]. Інфраструктурні проєкти обох типів у сфері поводження з відходами поширені у багатьох країнах світу (Канада, США, Бразилія, Словенія, Молдова, Польща, Індія та ін. [8, с. 43]), зокрема й тих, що розвиваються.

Так, 30.08.2013 між органами влади м. Бергампур (Індія) та *UPL Environmental Engineers Limited* було укладено концесійний договір строком на 20 років, за умовами якого концесіонер зобов'язався збирати й транспортувати відходи, побудувати сортувальну лінію, комплекс для компостування, новий полігон, що відповідає вимогам санітарної безпеки, та вивести з експлуатації старе сміттєзвалище [10].

В Україні концесія щодо будівництва та управління об'єктами поводження з відходами тільки починає розвиватися. Наприклад, у 2012 р. в Полтавській області органи місцевого самоврядування та ТОВ «Технопарк Комплекс Т» уклали більше 100 концесійних договорів на збирання та перероблення твердих побутових відходів. Однак на сьогодні концесіонер ще не приступив до реалізації цих договорів [4, с. 38; 11, с. 130].

Іншою спробою партнерства у формі концесії є ухвалення Фастівською міською радою рішення від 26.05.2016 № 7-ХІІІ-VII «Про визначення та затвердження об'єктом концесії Фастівського сміттєзвалища, розташованого на Окружній дорозі в місті Фастові». Концесіодавець передбачав, що на основі переданого в концесію сміттєзвалища концесіонер організує комплексне поводження з твердими побутовими відходами міста — від їх збирання та перевезення до утилізації й захоронення. Також концесіонер мав скоротити площу полігону твердих побутових відходів та провести його рекультивацию. Разом з тим зазначене рішення Фастівської міської ради було зупинено міським головою і не набуло чинності.

Практика укладання договорів концесії на будівництво та управління об'єктами поводження з відходами стримується різними чинниками, у тому числі недоліками правового регулювання концесійних відносин.

Так, ст. 3 Закону України від 16.07.1999 № 997-XIV «Про концесії» (втратив чинність 20.10.2019) дозволяла надавати в концесію об'єкти права державної чи комунальної власності, які використовуються для збирання та утилізації сміття й оброблення відходів. Отже, режим концесії не поширювався на видалення та перевезення відходів. Цю ваду відзначав В.А. Зуєв і запропонував розглядати сферою концесії поводження з відходами загалом [5, с. 261].

Новий Закон України «Про концесію», ухвалений у жовтні 2019 р., зняв обмеження на

передання в концесію об'єктів поводження з відходами. Окрім цього, низка закладених у ньому новел регулювання (спрощення порядку відведення земельних ділянок для виконання концесійного договору, введення концесійних радників тощо [7, с. 63—66]) здатні позитивно впливати на концесійні відносини у сфері поводження з відходами. Однак у правовому регулюванні таких відносин залишаються аспекти, що потребують удосконалення.

Закон України «Про концесію» встановлює особливості здійснення концесійної діяльності на ринках, що перебувають у стані природної монополії, та щодо будівництва й експлуатації автомобільних доріг (розділи VIII, IX). Водночас концесійні відносини у сфері будівництва та управління об'єктами поводження з відходами за своїм характером також передбачають наявність особливих підходів до їх регулювання, які можуть стосуватися об'єкта концесії, аналізу ефективності здійснення ДПП у формі концесії, ухвалення рішення про доцільність або недоцільність її здійснення, укладення концесійного договору та інших питань.

Відповідно до ст. 35 Закону України «Про концесію» одним із заходів державної підтримки концесії є плата за експлуатаційну готовність, а саме передбачені концесійним договором платежі на користь концесіонера, що сплачуються після прийняття об'єкта концесії в експлуатацію, *розмір яких залежить від досягнення концесіонером показників результативності, визначених концесійним договором*. Для концесії щодо будівництва й управління об'єктами поводження з відходами: до таких показників доцільно включити збільшення обсягів роздільного збирання, перероблення відходів, зменшення обсягів захоронення відходів, що розкладаються біологічним шляхом, а також попередньо необроблених побутових відходів, інші цільові показники. Варто зауважити, що ці зміни узгоджуються з напругами адаптації законодавства України до Директиви 2008/98/ЄС про відходи та Директиви 1999/31/ЄС про захоронення відходів.

Не менш важливим є врахування специфіки відносин у сфері поводження з відходами на етапі аналізу ефективності здійснення ДПП у формі концесії. Як випливає з ч. 2 ст. 4 Закону України «Про концесію», підготовка пропозицій про здійснення ДПП у формі концесії та проведення на їх підставі аналізу ефективності

партнерства здійснюються відповідно до розділу III Закону України від 01.07.2010 № 2404-VI «Про державно-приватне партнерство», з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про концесію». Аналіз ефективності здійснення ДПП у формі концесії охоплює детальне обґрунтування соціально-економічних та екологічних наслідків ДПП, виявлення видів ризиків, їхню оцінку й обрання форми управління ними, а також визначення соціально-економічних та екологічних перспектив після закінчення дії концесійного договору (ч. 1 ст. 11 Закону України «Про державно-приватне партнерство»). Для концесій щодо будівництва та управління об'єктами поводження з відходами такі положення доцільно конкретизувати з огляду на принципи законодавства ЄС про відходи (після їх нормативно-правового закріплення в Україні). В окресленому контексті слушною є думка Н.В. Ільків, яка вважає, що принципи охорони довкілля є одночасно й принципами ДПП стосовно проєктів в екологічній галузі [6, с. 199].

Рамкова Директива 2008/98/ЄС про відходи закріпила принципи *ієрархії дій з відходами, самодостатності і наближеності* як основоположні для сфери поводження з відходами. На них ґрунтуються Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року та проєкт закону України від 04.06.2020 № 2207-1-д про управління відходами, що зумовлено зобов'язаннями України за Угодою про асоціацію з ЄС.

Принцип ієрархії дій з відходами визначає пріоритети, якими необхідно керуватися в законодавстві та у процесі формування й реалізації політики у сфері поводження з відходами. Усі дії та операції з відходами розташовуються в ієрархії від вищого до нижчого пріоритету, а саме: запобіжні дії щодо відходів (зменшення обсягів утворення, вмісту небезпечних речовин та шкідливого впливу відходів); підготовка до повторного використання (готування відходів до використання шляхом перевірки, очистки чи ремонту, але без попереднього оброблення); перероблення (перетворення відходів на продукти, матеріали та речовини для первинної або іншої мети); енергетична та інша утилізація (виробництво з відходів енергії або палива, засипка відходами порожнин); видалення (захоронення, спалювання без мети отримання енергії та інші

операції з відходами, що не є їх утилізацією) (ст. 3, 4 Директиви 2008/98/ЄС про відходи).

Ієрархія дій з відходами допоможе повніше оцінити екологічну, ресурсну, енергетичну, соціальну та іншу ефективність потенційних концесійних проєктів.

Принцип самодостатності передбачає створення інтегрованої мережі об'єктів, спроможних самостійно забезпечити утилізацію та видалення відходів на території держави чи регіону (ст. 16 Директиви 2008/98/ЄС про відходи, ч. 2 ст. 3 проєкту Закону України про управління відходами). Завдяки цьому принципу можливо підвищити обґрунтованість рішення про доцільність або недоцільність партнерства у сфері поводження з відходами на засадах концесії.

Принцип наближеності означає перероблення відходів якомога ближче до джерел їх утворення для зменшення потенційних екологічних ризиків (ст. 16 Директиви 2008/98/ЄС про відходи, ч. 2 ст. 3 проєкту закону України про управління відходами). Цей принцип може стати важливим критерієм визначення оптимального місця розташування об'єкта поводження з відходами, що будуватиметься концесіонером.

Активнішому застосуванню концесійної моделі державно-партнерських відносин сприятиме *затвердження примірних концесійних договорів на будівництво та управління об'єктами, призначеними для захоронення, перероблення, енергетичної утилізації та здійснення інших операцій з відходами* (полігони твердих побутових відходів, сміттєпереробні, сміттєспалювальні комплекси тощо).

Як передбачено п. 4 ст. 179 Господарського кодексу України, під час укладення господарських договорів сторони можуть визначати їх зміст на основі примірного договору, рекомендованого органом управління. Характерною ознакою цього договору є те, що суб'єкти господарювання мають право за взаємною згодою змінювати його *окремі* умови або доповнювати зміст. Ґрунтуючись на цьому, О.А. Беляневич наголошує, що за своєю природою примірний договір здатний встановити необхідну або бажану для держави модель договірної зобов'язання та спростити процес укладення господарських договорів [12, с. 44]. Призначення примірного договору повніше розкривають його функції, до яких в науці

господарського права відносять: регулятивну функцію (примірний договір впливає на зміст конкретних господарських договорів); превентивну функцію (наявність примірного договору попереджає господарсько-правові порушення та конфлікти інтересів у сфері господарювання); охоронну функцію (у деяких випадках примірний договір може слугувати правовою основою для захисту порушених прав сторін господарського договору); оціночну функцію (примірний договір містить певні критерії правомірності чи неправомірності конкретного господарського договору); функцію уніфікації договірних відносин та інші функції [13, с. 104—105], що можуть забезпечити розвиток концесійних відносин у сфері поводження з відходами.

Варто відзначити, що до ухвалення нового Закону України «Про концесію» концесійні відносини в різних сферах господарської діяльності встановлювалися на основі Типового концесійного договору, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.04.2000 № 643 (втратила чинність 19.12.2019).

По-перше, наявність типового договору означає переважно імперативний, «жорсткий» спосіб регулювання договірних відносин, оскільки суб'єкти господарювання не можуть відступати від змісту такого договору й мають право лише конкретизувати його умови (п. 4 ст. 179 Господарського кодексу України). Для концесії у сфері поводження з відходами прийнятнішим є примірний договір, формат якого дозволяє сторонам змінити окремі умови та включити додаткові положення, якщо це зумовлено специфікою інфраструктурного проєкту. У цьому випадку за основу можуть братися положення, що містяться у зразках договорів та інших правових документів, розроблених міжнародними інституціями спеціально для підтримки проєктів ДПП у різних країнах Європи або світу. Прикладом є концесійні угоди на захоронення, перероблення та виробництво енергії з твердих муніципальних відходів, підготовлені Ресурсним центром щодо ДПП у секторі інфраструктури (створений за ініціативою Світового банку) [14]. Водночас певну свободу концесієдавця та концесіонера у визначенні змісту договору на основі його примірної моделі в будь-якому разі обмежують істотні умови концесійного договору, закріплені ст. 26 Закону України «Про концесію».

По-друге, у Типовому концесійному договорі зазначено уніфіковані умови для абсолютно різних сфер господарської діяльності, де дозволяла концесія, тоді як пропонувані примірні договори розраховані виключно на сферу поводження з відходами та повинні максимально відображати її особливості.

На сьогодні перехід від регулювання договірних відносин на основі типового договору до примірного договору відбувається у сфері оренди державного майна. Постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.2020 № 820 було затверджено примірні договори оренди державного майна, а саме примірний договір оренди єдиного майнового комплексу державного підприємства, його відокремленого структурного підрозділу та примірний договір оренди нерухомого або іншого окремого індивідуально визначеного майна, що належить до державної власності. Водночас для внесення ясності у процес укладання договорів оренди державного майна *усі умови, встановлені зазначеними примірними договорами, поділено на змінювані та незмінювані*. Такий підхід доцільно застосувати і до примірних концесійних договорів на будівництво та управління об'єктами поводження з відходами, завдяки чому імперативні та диспозитивні елементи в них будуть чітко розмежовані.

Окрім цього, заслуговують на увагу передбачені Законом України від 03.10.2019 № 157-IX «Про оренду державного та комунального майна» правила затвердження і застосування примірних договорів оренди. Так, згідно з ч. 1 ст. 16 згаданого Закону примірний договір оренди державного майна затверджується Кабінетом Міністрів України, а договір оренди комунального майна — представницькими органами місцевого самоврядування. Якщо представницький орган не затвердив примірний договір оренди комунального майна, то має застосовуватися примірний договір оренди державного майна. Аналогічні правила можна закріпити щодо примірних концесійних договорів у сфері поводження з відходами.

Ще один важливий аспект правового режиму концесій щодо будівництва та управління об'єктами поводження з відходами пов'язаний із гарантіями прав концесіонера. Піклуючись про інвестиційну привабливість проєктів, що здійснюються на засадах концесії, держава гарантує стабільність умов їх реалі-

зації та додержання прав і законних інтересів концесіонера (ч. 1 ст. 36 Закону України «Про концесію»). Зокрема, до прав і обов'язків концесіонера, визначених концесійним договором, застосовується законодавство України, чинне на день укладення концесійного договору (окрім законодавства, що в будь-який спосіб покращує становище концесіонера). Наведена гарантія, однак, не поширюється на зміни законодавства щодо питань оборони, національної безпеки, забезпечення громадського порядку та охорони довкілля, ліцензування, правил та умов надання суспільно значущих послуг на ринках у стані природних монополій (ч. 2 ст. 36 Закону України «Про концесію»).

У вказаному винятку з гарантій прав концесіонера необхідно зупинитися на законодавстві про охорону довкілля. Передусім, потрібно з'ясувати, чи є його складовою законодавство про відходи. Відповідь на це питання впливає на ступінь ризику концесіонера, пов'язаного з ймовірними змінами нормативно-правової основи його діяльності.

На перший погляд, те, що законодавство про відходи належить до законодавства про охорону довкілля, уявляється цілком очевидним. Разом з тим такий висновок не є однозначним, зважаючи на доктрину екологічного права, положення чинного законодавства і нормативних документів.

Так, В.І. Андрейцев та М.В. Краснова виділяють в екологічному праві та законодавстві три компоненти: антропоохоронний (забезпечення екологічної безпеки та захисту людини); природоохоронний (охорона довкілля); природоресурсний (забезпечення раціонального використання природних ресурсів) [15, с. 25; 16, с. 5]. Зважаючи на такий підхід, законодавство про охорону довкілля є лише частиною екологічного законодавства. Проте тоді незрозуміло, чому ч. 2 ст. 36 Закону України «Про концесію» вказує тільки на законодавство про охорону довкілля. Потрібно враховувати, що екологічні норми законодавства про відходи націлені на охорону довкілля та на забезпечення екологічної безпеки й збереження природних ресурсів (тобто охоплені екологічним законодавством загалом).

У Класифікаторі галузей законодавства України, затвердженому наказом Міністерства юстиції України від 02.06.2004 № 43/5, сферу

відходів промисловості та вторинної сировини віднесено одночасно до таких галузей: «Господарське законодавство. Підприємства і підприємницька діяльність» (код 090.000.000); «Промисловість» (код 120.000.000); «Природні ресурси. Охорона довкілля» (код 270.000.000). Звідси можна дійти висновку про комплексний характер нормативно-правових актів, які регулюють поводження з відходами промисловості та вторинною сировиною. Побутові відходи в Класифікаторі взагалі не згадуються.

Згідно зі ст. 2 Закону України від 05.03.1998 № 187/98-ВР «Про відходи» законодавство про відходи складається із Закону України від 25.06.1991 № 1264-ХІІ «Про охорону навколишнього природного середовища» та інших нормативно-правових актів. Однак завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання та відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій і природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною (ст. 1 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»). Цей Закон визначає організаційні, дозвільні, контрольні та інші повноваження органів управління у сфері поводження з відходами (п. «д» ч. 1 ст. 17, п. «е» ч. 1 ст. 19, п. «а» ч. 1 ст. 20-2, п. «д» ч. 1 ст. 20-3, п. «д» ст. 20-4), стимулює впровадження устаткування для утилізації та знешкодження відходів (ст. 48), встановлює спеціальні вимоги з охорони навколишнього природного середовища від забруднення відходами (ст. 55). Отже, наведені положення вказують на те, що законодавство про відходи є частиною *законодавства про охорону навколишнього природного середовища*. Водночас виникає питання щодо співвідношення цього законодавства із законодавством про охорону довкілля, поняття якого в Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» відсутнє.

Окреслені термінологічні розбіжності вносять неясність у правовий режим концесії щодо будівництва та управління об'єктами

поводження з відходами в частині гарантій прав концесіонера. Цим зневажається один із ключових принципів сучасного законодавства про концесії, визначений Європейським банком реконструкції та розвитку: таке законодавство має забезпечувати чіткість правил концесійної діяльності [17]. Усунути цей недолік можливо шляхом прямого віднесення законодавства про відходи до такого законодавства, на зміни якого не поширюються відповідні гарантії.

Висновки. Новий Закон України «Про концесію», з одного боку, створює певні сприятливі умови для використання концесійної форми ДПП у сфері поводження з відходами та, з іншого, потребує доповнення спеціальними нормами щодо концесій у відповідній сфері.

Для надання адекватної державної підтримки концесіонерам, що здійснюють будівництво та управління об'єктами поводження з відходами, необхідно встановити спеціальні цільові показники результативності, від досяг-

нення яких залежатиме розмір виплат за експлуатаційну готовність.

Важливим є також урахування принципів ієрархії дій з відходами, самодостатності і наближеності у процесі аналізування ефективності ДПП у формі концесії. Це сприятиме підвищенню обґрунтованості висновку, що складається за результатами такого аналізу, та рішення про доцільність чи недоцільність здійснення концесії.

З метою спрощення процедури укладання концесійних договорів, інформування потенційних концесіонерів про їх обов'язкові та рекомендовані умови пропонується затвердити примірні концесійні договори на будівництво та управління об'єктами поводження з відходами.

Для системного викладення цих та інших спеціальних правил стосовно концесії у сфері поводження з відходами Закон України «Про концесію» доцільно доповнити розділом «Особливості концесії щодо будівництва та експлуатації об'єктів поводження з відходами».

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вінник О.М. Договірні відносини державно-приватного партнерства: проблеми правового регулювання. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2013. № 2 (14). С. 90—107.
2. Мороз Г.В. Концесія природних ресурсів: законодавчі та наукові положення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 177—179.
3. Захарченко А.М. Управління об'єктами державної власності (господарсько-правові аспекти): дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2017. 536 с.
4. Киртока М.П. Державне регулювання концесійної діяльності в Україні: дис. ... канд. наук з держ. управл.: 25.00.02. Київ, 2020. 242 с.
5. Зуєв В.А. Правові проблеми забезпечення державно-приватного партнерства у сфері поводження з відходами. *Держава і право*. 2013. Вип. 62. С. 258—263.
6. Ільків Н.В. Основні принципи здійснення державно-приватного партнерства в екологічній галузі. *Науковий вісник Львівської комерційної академії. Серія: Юридична*. 2015. Вип. 2. С. 190—203.
7. Подолян Ю.О. Концесія як форма державно-приватного партнерства: аналіз чинного законодавства. *DICTUM FACTUM*. 2020. № 1 (6). С. 58—67.
8. Третяк Н., Каленська О. Використання світового досвіду публічно-приватного партнерства в Україні. *Економіка природокористування і сталий розвиток*. 2019. № 5 (24). С. 41—47.
9. Воробйова І.В. Актуальні проблеми господарсько-правового забезпечення концесії. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 5. Т. 2. С. 12—15.
10. Public-Private Partnership Stories. India: Berhampur Solid Waste Management. Public-private-partnership legal resource center. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/solid-waste-management-project-city-berhampur> (дата звернення: 20.10.2020).
11. Фуфалько І.Ю. Сучасний стан імплементації державно-приватного партнерства в Україні. *Економічний простір*. 2018. № 135. С. 124—138.
12. Гриняк А. Типові та примірні договори як джерела правового регулювання підрядних договірних відносин. *Юридична Україна*. 2012. № 7. С. 43—46.
13. Кицик Я.Р. Сутність примірного договору у господарському праві України. *Приватне право і підприємництво*. 2015. Вип. 14. С. 102—105.

14. BOT DBO and Concession Agreements for municipal solid waste disposal, recycling, sanitary landfill and waste to energy. Public-private-partnership legal resource center. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/sector/solid-waste/sample-contracts-waste-disposal-treatment-recycling> (дата звернення: 20.10.2020).
15. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики. Дніпропетровськ, 2011. 373 с.
16. Краснова М. Методологічні засади сучасного екологічного права. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2012. Вип. 92. С. 5—9.
17. EBRD Core Principles for Modern Concessions Law. Public-private-partnership legal resource center. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/ebrd-core-principles-modern-concessions-law> (дата звернення: 20.10.2020).

Надійшла 07.11.2020

REFERENCES

1. Vinnyk O.M. Dohovirni vidnosyny derzhavno-privatnoho partnerstva: problemy pravovoho rehuliuвання. *Visnyk Vyshchoi rady yustytzii*. 2013. No. 2(14). P. 90-107 [in Ukrainian].
2. Moroz H.V. Kontsesiia pryrodnykh resursiv: zakonodavchi ta naukovi polozhennia. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2017. No. 6. P. 177-179 [in Ukrainian].
3. Zakharchenko A.M. Upravlinnia obiekty derzhavnoi vlasnosti (hospodarsko-pravovi aspekty): dys. ... d-ra yuryd. nauk: 12.00.04. Kyiv, 2017. 536 p. [in Ukrainian].
4. Kyrtoka M.P. Derzhavne rehuliuвання kontsesiinoi diialnosti v Ukraini: dys. ... kand. nauk z derzh. upravl.: 25.00.02. Kyiv, 2020. 242 p. [in Ukrainian].
5. Zuiiev V.A. Pravovi problemy zabezpechennia derzhavno-privatnoho partnerstva u sferi povodzhennia z vidkhodamy. *Derzhava i pravo*. 2013. Iss. 62. P. 258-263 [in Ukrainian].
6. Ilkiv N.V. Osnovni pryntsyipy zdiisnennia derzhavno-privatnoho partnerstva v ekolohichnii haluzi. *Naukovyi visnyk Lvivskoi komertsiinoi akademii. Seriia: Yurydychna*. 2015. Iss. 2. P. 190-203 [in Ukrainian].
7. Podolian Yu.O. Kontsesiia yak forma derzhavno-privatnoho partnerstva: analiz chynnoho zakonodavstva. *DICTUM FECTUM*. 2020. No. 1(6). P. 58-67 [in Ukrainian].
8. Tretiak N., Kalenska O. Vykorystannia svitovoho dosvidu publichno-privatnoho partnerstva v Ukraini. *Ekonomika pryrodokorystuvannia i stalii rozvytok*. 2019. No. 5(24). P. 41-47 [in Ukrainian].
9. Vorobiova I.V. Aktualni problemy hospodarsko-pravovoho zabezpechennia kontsesii. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. 2015. Iss. 5. T. 2. P. 12-15 [in Ukrainian].
10. Public-Private Partnership Stories. India: Berhampur Solid Waste Management. Public-private-partnership legal resource center. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/solid-waste-management-project-city-berhampur>
11. Fufalko I.Iu. Suchasnyi stan implementatsii derzhavno-privatnoho partnerstva v Ukraini. *Ekonomichnyi prostir*. 2018. No. 135. P. 124-138 [in Ukrainian].
12. Hryniak A. Typovi ta prymirni dohovory yak dzherela pravovoho rehuliuвання pidriadnykh dohovirnykh vidnosyn. *Yurydychna Ukraina*. 2012. No. 7. P. 43-46 [in Ukrainian].
13. Kytsyk Ya.R. Sutnist prymirnoho dohovoru u hospodarskomu pravi Ukrainy. *Pryvatne pravo i pidpriemnytstvo*. 2015. Iss. 14. P. 102-105 [in Ukrainian].
14. BOT DBO and Concession Agreements for municipal solid waste disposal, recycling, sanitary landfill and waste to energy. Public-private-partnership legal resource center. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/sector/solid-waste/sample-contracts-waste-disposal-treatment-recycling>
15. Andreitsev V.I. Ekolohichne pravo i zakonodavstvo suverennoi Ukrainy: problemy realizatsii derzhavnoi ekolohichnoi polityky. Dnipropetrovsk, 2011. 373 p. [in Ukrainian].
16. Krasnova M. Metodolohichni zasady suchasnoho ekolohichnoho prava. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky*. 2012. Iss. 92. P. 5-9 [in Ukrainian].
17. EBRD Core Principles for Modern Concessions Law. Public-private-partnership legal resource center. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/ebrd-core-principles-modern-concessions-law>

Received 07.11.2020

O.A. Trehub

State Organization "V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of NAS of Ukraine", Kyiv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-0660-5783

DEVELOPMENT OF LEGAL REGULATION OF CONCESSION IN THE FIELD OF WASTE MANAGEMENT

The article considers the peculiarities of legal regulation of concession relations in field of waste management in the context of the new Law of Ukraine "On Concession". The main purpose of this paper is to substantiate proposals for the development of the above-mentioned legal regulation. The paper offers to establish special performance indicators, the achievement of which will determine the amount of fee for the operational readiness of waste facility (paid to concessionaire by public partner). Such indicators are increase in volume of separate collection and recycling of waste, reducing volume of biodegradable waste disposal, as well as non-pretreated household waste disposal. The procedure for analyzing the effectiveness of public-private partnership in the form of a concession is specified, taking into account the principles of waste hierarchy, self-sufficiency and proximity. The waste hierarchy will allow a fuller assessment of the environmental, resource, energy, social and other efficiencies of potential concession projects. The principle of proximity can be an important criterion for determining the optimal location of waste facility to be built by concessionaire. It is proposed to approve model concession agreements for the construction and management of waste facilities. By analogy with model lease agreements of state property, all conditions established by model concession agreements for the construction and management of waste facilities it is advisable to divide into changeable (recommended) and unchangeable (mandatory). It is argued the direct inclusion of waste legislation in the legislation, which is not subject to the guarantees of the rights of concessionaire.

Keywords: public-private partnership, concession, waste management, model contract, guarantee.